

An aerial photograph of a residential area with a lake. A large teal circle is overlaid in the center, containing the white text 'ORIVESI' with a stylized symbol between the 'V' and 'S'. The background shows houses, trees, and a road.

ORIVESI

Taajamametsien hoito

Tavoitteet ja periaatteet

10.6.2024

Taajamametsät vs. talousmetsät

- Sekä taajamametsät että talousmetsät tuottavat ekosysteemipalveluita
- Talousmetsässä korostuvat metsän aineelliset tuotteet. Tuotteet “otetaan pois” metsästä
- Taajamametsissä korostuvat aineettomat kulttuuripalvelut

Metsänhoito

Metsänhoidon suunnittelun lähtökohtana on tavoitteiden määrittely. Tavoitteiden määrittelyn jälkeen voidaan valita menetelmät joilla tavoitteisiin päästään.

Metsä ei ole staattinen systeemi vaan muuttuu koko ajan. Metsä muuttuu ajan myötä joko hoitotoimin tai ilman hoitotoimia.

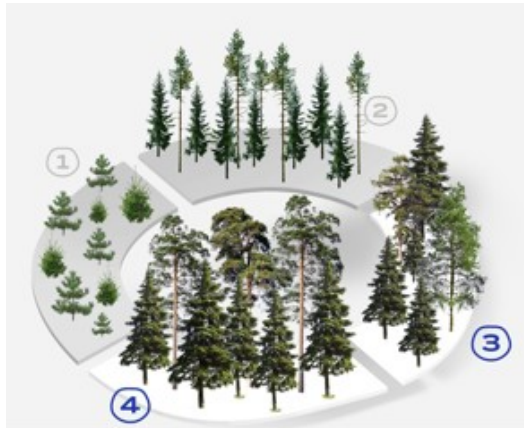
Talousmetsä

Metsänomistaja päättää metsänhoidon tavoitteista. Suurinta osaa Suomen metsistä hoidetaan taloudellisia tavoitteita painottaen.

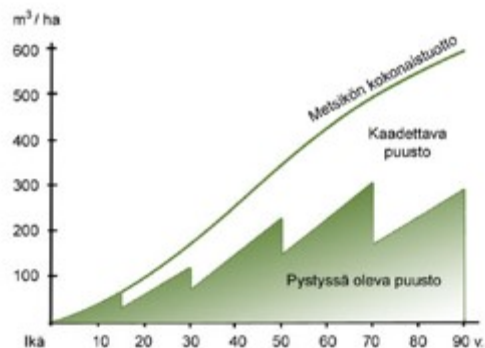
- Talousmetsässä pyritään tuottamaan taloudellisesti ja laadullisesti mahdollisimman arvokas puusato
- Hoitotoimilla (hakkuut, taimikonhoidot, uudistustyöt jne.) ohjataan puuntuotantoa
- Rajoituksia, velvoitteita ja ohjeita asettavat metsälaki, Is-laki, sertifiointit ja suositukset
- Kaavoitetuilla alueilla metsien käytössä ja metsiin liittyvässä päätöksenteossa on huomioitava metsälainsäädännön lisäksi myös maankäyttö- ja rakennuslailla maankäyttöä ohjaavat kaavamerkinnät ja määräykset
- Asemakaava-alueella metsälaki on voimassa vain metsätalouteen osoitetuilla alueilla

Talousmetsän hoitokierto – tasarakenteinen kasvatus

<https://luviansaha.fi/puunhankinta/metsan-kiertokulku/>

<https://puuproffa.fi/puutieto/puut-kasvat/metsan-kierto/>

Tasarakenteinen kasvatus on talousmetsien vallitseva kasvatusmuoto

- Uudistaminen
- Puulajivalinta kasvupaikan mukaan
- Maanmuokkaus (ei aina tarpeen)
- Viljely / Luontainen uudistaminen
- Taimikonhoidot
- Harvennukset
- Uudistaminen (viljely tai luontainen)
- Kiertoajan optimointi halutun tuoton mukaan (Etelä-Suomi 60v – 90v)

Talousmetsä

- Metsä uudistetaan muokattuun maahan istuttamalla, kylvämällä tai luontaisesti
- Metsän uudistuminen varmistetaan varhaisperkuulla ja taimikonhoidolla

Talousmetsä

- Harvennuksilla ylläpidetään metsän elinvoimaa
- Harvennukset avaavat lähi- ja kaukomaisemaa

Talousmetsä taajamametsänä - ristiriidat

- Ristiriidat painottuvat metsän kiertoajan vuosille 0 vuotta – 30 vuotta
- Avohakkuu tuo maisemaan jyrkän muutoksen
- Hakkuuaukea ja sitä seuraava taimikkovaihe vaikeuttaa virkistyskäyttöä
- Avohakkuu muuttaa hakkuualan ja lähiympäristön lajistoa laaja-alaisesti
- Puuntuotannollisesti avohakkuu on useimmiten tehokkain tapa uudistaa metsä

Talousmetsä taajamametsänä – toimivat asiat

Tällaisesta metsästä suomalaiset pitävät. Männyn ja koivun sekametsä kuusialikasvoksella on myös verrattain helppo löytää ihan tavallisista talousmetsistä. Kuva: Harri Silvennoinen

<https://forest.fi/fi/artikkeli/hakkuilla-voi-myos-kaunistaa-maisemaa-talousmetsa-voi-olla-kauniimpi-kuin-luonnonmetsa/#2162caae>

Tutkimusten mukaan suurin osa suomalaisista pitää hoidetusta metsästä

Varttuneempi (30 vuotta →) hoidettu talousmetsä toimii hyvin virkistysmetsänä. Hoidetun talousmetsän virkistysarvot parantuvat metsän ikääntyessä. Harvennuksiin suhtadutaan myönteisesti.

Taajama- ja talousmetsäkäyttöä voidaan yhdistää huolellisella suunnittelulla.

Esimerkki: Talousmetsän kiertoaikaa voidaan pidentää ja tehdä yksi ylimääräinen harvennus ennen uudistustoimia -> metsän virkistyskäyttöarvot säilyvät pidempään

Taajamametsät

- Taajamametsien tavoitteet poikkeavat olennaisesti tavanomaisen talousmetsän tavoitteista.
- Tavoitteet voivat olla keskenään ristiriitaisia ja jopa toisiaan poissulkevia
- Monilla metsäalan toimijoilla on ”DNA:ssa” talousmetsänhoidon toimintatavat ja mallit. Taajamametsät vaativat ajattelutavan muutosta.
- Taajamametsien hoidon suunnittelu ja toteutus on huomattavasti pienipiirteisempää kuin talousmetsissä

Taajamametsien hoito

- Hakkuiden suunnittelu ja toteutus on kriittisin hoitotoimenpide taajamametsissä
- Taajamametsissä käytetään usein erikoishakkuita tavanomaisten hakkuutapojen lisänä

Erityiskohteiden hakkuutavat

- poimintahakkuut
- pienaukkohakkuut
- säästöpuuhakkuut

Poimintahakkuissa valikoiva hakkuu kohdistetaan tiettyyn tai kaikkiin rungon kokoluokkiin. Usein tavoitteena on tukea tai luoda puustoon erirakenteisuutta. Pienaukkohakkuiden tavoitteena on myös saada aikaan metsään erirakenteisuutta hakkaamalla 0,1–0,5 hehtaarin pienaukkoja, joilla metsä pyritään uudistamaan joko luontaisesti tai viljellen. Erityiskohteiden säästöpuuhakkuissa jätetään metsään eläviä, kuolleita tai tahallisesti vahingoitettuja puita normaalia suurempia määriä, jopa 50 m³/ha.

Monikäyttöalueiden hakkuissa tulee huomioida metsän eri käyttäjät, kuten hiihtäjät tai moottorikelkkailijat.

<https://puuhuolto.fi/korjuun-suunnittelu/leimikon-suunnittelu/hakkuu-erityiskohteilla/>

Peitteinen metsänkasvatus

- Taajamametsissä käytetään usein pienaukkoja yhdistettynä metsänviljelyyn. Metsän nopea uudistaminen varmistetaan istuttamalla tai kylvämällä.
- Metsien (nykyinen) tasarakenteisuus on ongelma poimintahakkuulle. Ei ole alempaa kasvatettavaa puustokerrosta jolle voitaisiin luoda kasvumahdollisuuksia poimimalla varttuneempia puita pois

Jatkuvassa kasvatuksessa metsiin ei tehdä avohakkuuta ollenkaan

Peitteistä metsänkasvatusta teemme alueilla, joille se sopii parhaiten. Suomen hallitusohjelmassa on linjattu, että peitteellisen metsänkasvatuksen osuutta nostetaan valtion metsissä 15 prosentista 25 prosenttiin uudistusluonteisista hakkuista.

Oleellista jatkuvassa kasvatuksessa on, että metsä säilytetään aina peitteisenä. Peitteisen metsänkasvatuksen päämenetelminä käytämme eri-ikäisrakenteisen metsän kasvatukseen kehitettyjä hakkuutapoja eli metsänhoidollista poimintahakkuuta ja pienalakasvatusta, joilla tavoitellaan ajassa muuttuvaa, mutta jatkuvasti eri-ikäisistä ja -kokoisista puista muodostuvaa metsänkuvaa.

Pienalakasvatuksessa metsään tuotetaan pienialaisten puustoryhmien mosaiikki, jossa korkeintaan 0,3 hehtaarin pienaukot sekä niiden välissä olevat poimintahakkuuin harvennetut metsäkuviot vaihtelevat. Poimintahakkuissa, joihin myös kiertoajan pidentämiseen soveltuva uudistuskypsän metsän väljennys hakkuu lukeutuu, metsästä valitaan varttuneimpia puita sekä pienempiä, laadultaan heikkoja puita. Tavoitteena on luoda tilaa järeilyville, hyvälaatuisille puille ja edistää metsän luontaista uudistumista.

Suojuspuuhakkuussa tähdätään metsikön kasvattamiseen jaksollisena ja siinä säästettävä kasvuskelpoinen tuotantopuusto poistetaan vasta, kun riittävän tiheä ja kehityskelpoinen alikasvos on varttunut keskipituudeltaan yli 1,5 metrin mittaiseksi.

Jatkuvapeitteisessä metsänkasvatuksessa uusien taimien odotetaan syntyvän luontaisesti ilman viljelyä. Tällöin taimien syntymiseen ja kehittymiseen liittyy epävarmuutta ja epätasaisuutta. Avohakkuuta eli yli 0,3 hehtaarin aukkoja tehdään vain äärimmäisissä poikkeustapauksissa, kuten hyönteis- tai luonnontuhojen seurauksena.

Metsähallitus: <https://www.metsa.fi/vastuullinen-liiketoiminta/metsatalous/metsanhoito/hakkuutavat/>

Oriveden taajamametsien hoidon tavoitteet

- Taajamametsien hoidolla turvataan metsien ulkoilu- ja virkistyskäyttö
- Taajamametsien hoidolla ylläpidetään ja parannetaan metsien elinvoimaa, maisemakuvaa, metsän rakenteen ja eliöstön monimuotoisuutta
- Taajamametsien hoidolla ylläpidetään ja parannetaan metsien suojavaikutusta (melu-, tuuli-, pöly- ja näkösuoja)
- Taajamametsien hoidolle ei aseteta puuntuotannollisia tavoitteita pl. talousmetsäksi luokitellut taajamametsäalueet

Oriveden taajamametsien hoidon ohjaus

Taajamametsien hoidon ohjaus

Taajamametsien hoitoa ohjataan Viheralueiden kunnossapitoluokituksen (RAMS-luokitus) mukaisella hoitosuunnitelmalla jossa taajamametsät jaotellaan viiteen kunnossapitoluokkaan (M1 - M5)

Kunnossapitoluokittelun avulla määritellään yksittäisen metsäkuvion hoidon päätavoitteet

- M1 Arvometsä
- M2 Lähimetsä
- M3 Ulkoilu- ja virkistysmetsä
- M4 Suojametsä
- M5 Talousmetsä

Oriveden taajamametsien toimenpidevalikoima

Toimenpidevalikoimasta valitaan metsikön tavoitteiden mukaiset toimenpiteet:

- Hoitotoimilla tavoitellaan monilajista, eri-ikäistä ja monirakenteista puustoa.
- Hoitotoimissa säästetään kuollutta puuta. Kuolleen puun määrää lisätään tarvittaessa esim. tekopötkkelöiden avulla.
- Hoitotoimilla huolehditaan, että taajamametsät ovat turvallisia ja helppokulkuisia
- Hoitotoimien yhteydessä jätetään metsäalueita myös luonnontilaan.
- Hoitotoimilla voidaan jatkaa metsän kiertoaikaa aina kun se on muut näkökohdat huomioiden mahdollista
- Hoitotoimet toteutetaan riittävän pienipiirteisinä.
- Hoitotoimissa suositetaan metsän peitteisyyden säilyttäviä metsänhoitomenetelmiä
- Avohakkuuta käytetään talousmetsä (M5) kunnossapitoluokan ulkopuolella vain mikäli se on tarpeen metsän terveyden ja elinvoiman ylläpitämiseksi
- Taajamametsien hoito toteutetaan taloudellisesti järkevinä kokonaisuuksina
- Asukkaille tiedotetaan hoitotoimista ja asukkaita osallistetaan metsänhoidon suunnitteluun
- Taajamametsissä vältetään metsänhoitotoimien toteuttamista lintujen pesintäaikana.
- Myytävien tonttien puuston hoito yhdistetään taajamametsien hoitoon